

UNIVERSITATEA DE STUDII EUROPENE DIN MOLDOVA
ȘCOALA DOCTORALĂ ”ȘTIINȚE JURIDICE ȘI RELAȚII INTERNAȚIONALE”

Cu titlu de manuscris

C.Z.U.: 341.2(043.2)

TICU IOAN

**REGLEMENTĂRI JURIDICE PRIVIND FENOMENUL MIGRAȚIEI ȘI
CONSECINȚELE ACESTUIA ASUPRA SECURITĂȚII STATELOR**

Specialitatea științifică: 552.08. DREPT INTERNAȚIONAL ȘI EUROPEAN PUBLIC

Rezumatul tezei de doctor în drept

CHIȘINĂU, 2023

Teza a fost elaborată în cadrul Școlii Doctorale ”Științe Juridice și Relații Internaționale” a Universității de Studii Europene din Moldova.

Conducător științific:

BURIAN Alexandru, Prof. univ., Dr. hab. în dr.

Componența Comisiei de susținere publică a tezei de doctor:

1. **Președinte - POALELUNGI Mihai**, Prof. univ., Dr. hab. în drept;
2. **Conducător științific - BURIAN Alexandru**, Prof. univ., Dr. hab. în drept;
3. **Referent oficial - ZAHARIA Virginia**, Conf. univ., Dr. în drept;
4. **Referent oficial - LUCA Ala**, Conf. univ., Dr. în drept;
5. **Referent oficial - LÎSENCU Vladlena**, Conf. univ., Dr. în drept.

Susținerea publică va avea loc la data de 10.11.2023 ora 13:00, în ședința **Comisiei de susținere publică a tezei de doctor** din cadrul Școlii Doctorale, ”Științe Juridice și Relații Internaționale” a Universității de Studii Europene din Moldova, mun. Chișinău, Chișinău, str. Gh. Iablocikin 2/1, Republica Moldova, Sala 200A.

Teza de doctor și rezumatul pot fi consultate la Biblioteca Națională a Republicii Moldova, Biblioteca USEM și pe pagina web a ANACEC: (<http://www.cnaa.md>).

Rezumatul a fost expediat la octombrie 2023

Președinte al Comisiei de susținere publică:

POALELUNGI Mihai
Prof. univ., Dr. hab. în drept

Conducător științific:

BURIAN Alexandru
Prof. univ., Dr. hab. în drept

Autor:

TICU Ioan

© TICU Ioan, 2023

CUPRINS

REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII	4
CONȚINUTUL TEZEI	10
CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI	23
BIBLIOGRAFIA	26
LISTA PUBLICAȚIILOR AUTORULUI LA TEMA TEZEI	29
ADNOTARE (română, engleză, rusă)	31-33

REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea temei de cercetare și importanța problemei abordate. Problema migrației este un subiect extrem de dezbătut în politica internațională. Acest lucru este prezent în politicile de securitate a practicilor de migrație ale U.E., care a urmărit să controleze migrația neregulată încă de la Acordul Schengen [1]. Actualitatea problemei securității naționale în epoca migrației și a mobilității social-economice (secolul al XXI-lea) devine o problemă de concept, adică devine o problemă foarte complicată din perspectiva abordării „discursive”. Prin urmare, migrația are un efect catalizator în ceea ce privește condițiile de securitate în secolul al XXI-lea. În acest sens, este important să subliniem că limitarea spațiului politic de manevră în care pot funcționa ONG-urile afectează și capacitatea societăților de a face față radicalizării și extremismului violent, atât a migranților, cât și a cetățenilor din statele gazdă.

Descrierea situației în domeniul de cercetare și identificarea problemelor de cercetare. Ceea ce constituie astăzi o problemă de „definire conceptuală a migrației și a securității naționale” pentru statele dezvoltate, în special cele din U.E., devine la fel de importantă și pentru Republica Moldova, stat aflat la confluența celor două vecinătăți (U.E. și Federația Rusă). Această teză își propune să explice procesul de securizare a politicilor de migrație din perspectiva asigurării securității naționale a statelor, în conformitate cu reglementările internaționale ale drepturilor omului, drepturilor refugiaților și, nu în cele din urmă, drepturilor migranților.

Relevanța subiectului este determinată, în primul rând, prin faptul că actorul statal are nevoie de suficientă autoritate instituțională și politică pentru a contura rezultatele politicii antimigrație sau securizarea efectelor migrației. În al doilea rând, publicul trebuie să fie receptiv și să permită actorilor statali să legitimizeze măsurile împotriva amenințării construite și să permită politicii de securitate să trateze problema migrației în conformitate cu reglementările internaționale și cu respectarea drepturilor omului.

Scopul și obiectivele tezei. *Scopul tezei* de doctor constă în determinarea unor priorități de consolidare a sectorului național de securitate al Republicii Moldova din perspectiva reconceptualizării unor elemente teoretice ce rezultă din reglementările juridice internaționale privind fenomenul migrației și consecințele acestuia asupra securității naționale a statelor.

Asigurarea scopului propus presupune realizarea următoarelor **obiective**:

- a reliefa aspectele teoretico-metodologice de abordare a securității naționale din perspectiva diverselor demersuri teoretice: realist, liberal, constructivist și al Școlii de la Copenhaga;

- a cerceta cadrul normativ și instituțional de asigurare a securității naționale din perspectiva reglementărilor juridice privind fenomenul migrației la nivelul statelor dezvoltate;
- a examina aspectele și dimensiunile sistemului european de securitate din perspectiva gestionării fenomenului migrației și reglementările juridice ale acestora privind relația securitate - migrație;
- a determina principalele amenințări și vulnerabilități la adresa securității naționale a Republicii Moldova datorate fenomenului migrației din perspectiva riscurilor pentru securitatea națională;
- emiterea unor recomandări privind ajustarea strategiei naționale de includere a unor obiective ce țin de gestionarea fenomenului migrației în Republica Moldova.

Baza metodologică a cercetării științifice. Din punct de vedere metodologic, cercetarea noastră este una interdisciplinară și comparativă, utilizând analiza literaturii în domeniul dat, ca punct de reflecție principal. Referitor la problema studiată, s-au desfășurat o mulțime de cercetări și se acumulează un material semnificativ pentru aplicarea diverselor tehnici de evaluare a impactului migrației asupra componentelor semnificative ale securității naționale. În special, acest lucru se aplică securității economice. Cercetătorii europeni sunt interesați în special de problemele migrației internaționale generate de noile crize umanitare [2], în timp ce aceste probleme se agravează de-a lungul anilor. Multe studii sunt dedicate impactului migrației asupra structurii pieței forței de muncă a industriei [3] și problemelor politice cele mai importante ale migrației. Cadrul teoretic al prezentei cercetări este unul multidisciplinar, care cuprinde date analitice specifice pentru problemele abordate în fiecare capitol.

Noutatea și originalitatea științifică a rezultatelor obținute constă în încercarea de a aborda conceptul de securitate națională a statelor (cu unele referiri și pentru strategia de securitate națională a Republicii Moldova) prin prisma principalelor amenințări și vulnerabilități legate de fenomenul migrației, care se perpetuează de peste 30 de ani și care trebuie analizate strategic: din perspectiva declinului natalității, lipsa forței de muncă calificate etc.

Problema științifică importantă soluționată în domeniul științelor politice și al studiilor de securitate constă în identificarea unor abordări și priorități de activitate ale statului, menite să contribuie la asigurarea securității naționale, în contextul noilor realități impuse de mobilitatea socială, schimbarea mentalităților prin accesul nelimitat la informație, declinul demografic și destructurarea crimei organizate transnaționale legată de circuitele migraționale ilegale.

Importanța teoretică. Semnificația teoretică a lucrării constă în încercarea de a aborda edificarea și consolidarea noțiunilor fundamentale ale constituirii strategiilor de securitate națională raportate la fenomenul migrației prin prisma principiilor Școlii de la Copenhaga. Din

această perspectivă, migrația trebuie să devină unul dintre obiectivele strategiilor de securitate ale statelor și trebuie expusă într-un discurs politico-juridic clar, pe următoarele segmente: riscurile social-culturale ale migrației, riscurile economice, riscurile social-juridice, cu accent pe latura penală (eradicarea infraționalității legată de fluxurile de migrație ilegală, prin controlul frontierelor și prevenirea criminalității transfrontaliere).

Valoarea aplicativă a lucrării. În aspect aplicativ, abordarea teoretico-metodologică propusă și rezultatele obținute pot fi utilizate de către factorii de decizie în procesul de evaluare a principalelor amenințări, riscuri și vulnerabilități la adresa securității naționale a Republicii Moldova și în elaborarea unor politici eficiente de contracarare a lor. Rezultatele obținute ar putea servi în calitate de suport teoretic pentru cursurile universitare „Teoria și practica securității”, „Politici publice”, „Integrarea europeană” și ar putea fi utile pentru cercetătorii preocupați de problematica securității, în general, și a securității naționale a Republicii Moldova, în particular.

Rezultatele științifice principale înaintate spre susținere: Această teză se bazează pe teoriile dezvoltate în cadrul școlilor de securitate de la Copenhaga și de la Paris, pentru a arăta modul în care procesul de securitate este prezent în practicile de frontieră și migrație ale U.E. Principalele rezultate științifice obținute relevă următoarele: Republica Moldova de curând se confruntă cu probleme în ceea ce privește elaborarea politicilor de securitate națională și asigurarea drepturilor fundamentale ale migrantilor pe teritoriul statului; procesul de securizare este persistent în practicile de securitate la frontieră, în ciuda schimbării paradigmei către un discurs umanitar, iar cercetarea afișează complexitatea anomaliilor europene a securității umanitare a frontierelor; împreună cu terorismul, migrația ilegală a ajuns să fie reprezentată ca o problemă care trebuie „combătută”, iar acordurile de readmisie și îmbunătățire a controlului la frontieră au fost identificate ca mijloace de îndepărtare sau neutralizare a amenințărilor.

Implementarea rezultatelor științifice ale cercetării poate avea în vedere implementarea unei serii de măsuri, între care enumerăm: elaborarea de documente strategice, care ar avea în vedere nu numai problemele sociale ale migrantilor în sine, adică securitatea economică, ci și formularea de obiective, interconectate cu diverse elemente de securitate națională; parametrii trebuie măsurați prin modificarea stării și a evaluărilor cantitative. Ar trebui introduse noi valori ale acestor criterii (de exemplu, numărul maxim și minim de resortisanți străini angajați în diferite sectoare ale economiei), precum și indicatori care caracterizează impactul pozitiv și negativ al migrației asupra elementelor de securitate națională; este necesară o aprofundare a cooperării între actorii de securitate externă și internă, atât la nivel politic, cât și la nivel operațional, precum și în ceea ce privește structurile organizaționale; o reacție excesivă la amenințările teroriste și extremiste poate agrava situația de securitate, prin creșterea neintenționată a sentimentului de teamă și incertitudine în rândul oamenilor; Ministerul Apărării trebuie să ia în considerare o

creștere suplimentară a numărului de solicitări din partea autorităților civile pentru sprijin în lupta împotriva criminalității transfrontaliere, în special în ceea ce privește capacitățile de specialitate ale forțelor armate.

Aprobarea rezultatelor științifice: Principalele rezultate efectuate au fost prezentate și aprobate la 9 conferințe naționale și internaționale.

Publicațiile la tema tezei. Rezultatele cercetării și-au găsit reflectare în rapoartele prezentate în cadrul unor întruniri științifice naționale și internaționale (colocvii, conferințe, congrese), precum și într-o serie de publicații științifice, dintre care le enumerăm pe cele mai importante:

- *Etică și integritate în activitatea de voluntariat.* În cadrul: Conferința Regională “Etică și responsabilitate în activitatea de voluntariat”, ediția I, organizată de Episcopia Romano-Catolică de Iași-Centrul de Asistență Comunitară “Sfânta Tereza de Calcutta”, în parteneriat cu Colegiul Național al Asistenților Sociali din România-Sucursala Teritorială Iași, Universitatea Alexandru Ioan Cuza din Iași, Facultatea de Filosofie și Științe Social-Politice și Facultatea de Teologie Romano-Catolică, Universitatea Petre Andrei din Iași și Centrul Diecezan Caritas Iași. 7 Decembrie 2018, Iași.
- *Scurtă incursiune în istoria violenței domestice.* În cadrul: Conferința Internațională, Ediția a III-a „Violența asupra femeii. Ipoteze. Explicații. Intervenții” organizată de Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, Facultatea de Filosofie și Științe Social-Politice în parteneriat cu Colegiul Național al Asistenților Sociali din România – Sucursala Teritorială Iași, Centrul de Formare Profesională al D.G.A.S.P.C. Iași și Asociația „Aproape de Oameni”. În data de 23 noiembrie 2018, Iași.
- *Legal Regulations and Consequences of the Migration phenomenon on State Security (Reglementări juridice și consecințele fenomenului migrației asupra securității statului)* În cadrul: 12th LUMEN International Scientific Conference – RETHINKING SOCIAL ACTION. CORE VALUES IN PRACTICE. Iasi, Romania, May 15-17, 2019.
- *Aspecte teoretice privind evoluția fenomenului migraționist în spațiul european.* În cadrul: Conferința științifico-practică cu participare internațională “Teoria și practica administrării publice” TRAP – 2019. Materiale ale Conferinței științifico-practice cu participare internațională 17 mai 2019 ISBN 978-9975-3240-4-5.
- *Statutul juridic al familiilor de emigranți români aflați la muncă în străinătate.* Drepturi și obligații aflate în vigoare. Conferința Națională FAMILIA ÎN

SOCIETATEA CONTEMPORANĂ, Ediția a VI-a, organizată de Suculeala Teritorială Iași a Colegiului Național al Asistenților Sociali din România și Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Iași în parteneriat cu Asociația Pro Roma, Asociația Studenților și Absolvenților de Teologie Ortodoxă-Asistență Socială Iași, Facultatea de Teologie Ortodoxă Dănuț Stăniloae Iași-Specializarea Asistență Socială, Editura LUMEN, Asociația AFECT, Palatul Culturii Iași și Asociația Aproape de Oameni – A.D.O. din data de 6 iulie 2019.

- *Migration and the Problematic Issue of State Security. The Need of Securization of Migration at the Level European States.* Logos Universality Mentality Education Novelty: Social Sciences; Covered in: ERIH PLUS, CEEOL, Index Copernicus, CrossRef, CrossCheck, J-Gate, Google Scholar, Ideas RepeC, Econpapers, Socionet, KVL, WorldCat 2019, Volume 8, Issue 1, pages: 70-81; doi: 10.18662/lumenss/18. ISSN: 2284-5976, e-ISSN: 2501-0409;
- *Short Incursion in the History of Domestic Violence.* Logos Universality Mentality Education Novelty: Law. Covered in: ERIH PLUS, CEEOL, Index Copernicus, CrossRef, CrossCheck, J-Gate, Google Scholar, Ideas RepeC, Econpapers, Socionet, KVL, WorldCat. Volume 8, Issue 1, pages:35-46. Doi:10.18662/lumenlaw/8.1/34. ISSN: 2284-5968, e-ISSN: 2458-1046
- International Scientific Conference Promotion of social and economic values in the context of european integration, University of European Studies of Moldova – Rep. Moldova, University of Management TISBI – Russia; DANUBIUS University of Galati – Romania. December 12-13 2019, Chisinau-Cazan-Galati.
- *Migration as a (Non) Traditional Security Issue of the Risk Society.* PostModern Openings, volume 12, issue 2, page 387-409, publicat iunie 2021. ISSN : 2068-0236, eISSN 2069-9387. <https://doi.org/10.18662/po/12.2/314>,
- *Scurtă incursiune în istoria violenței domestice.* Publicat în: „Fețele nevăzute ale violenței”, Editura Universității Alexandru Ioan Cuza din Iași, 2021, ISBN : 978-606-714-610-3;
- *Efectele migrației în societate și familie.* Conferința Națională „Familia în societatea contemporană”, parcul Copou, bulevardul Carol I, Iași, ediția VII-a, organizat de Suuleala Teritorială Iași a Colegiului Național al Asistenților Sociali din România în parteneriat cu Asociația Alternative Sociale, Muzeul Național al Literaturii Române Iași, Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Iași, Arhiepiscopia Iașilor, Biroul de Asistență Socială al Centrului Eparhial, Universitatea Alexandru Ioan Cuza din Iași, Facultatea de Filosofie și

Științe Social-Politice, Facultatea de Teologie Ortodoxă Dumitru Stăniloae din Iași – Specializarea Asistență Socială, Facultatea de Teologie Romano-Catolică- Secția Asistență Sociale, Asociația Studenților și Absolvenților de Teologie Ortodoxă Asistență Socială din Iași, Editura LUMEN, Asociația ProRoma și Asociația Apoape de oameni. 4 iunie 2021;

- *Implicațiile migrației ilegale și a muncii la negru asupra securității românilor plecați în străinătate.* Conferința Națională de Asistență Socială Penitenciară cu participare internațională, ediția a II-a, Iași 14-16 aprilie 2021.(eveniment desfășurat în sistem online). Workshop: Cariera în asistența socială pnitenciară. Dialog între profesioniști, de azi și de mâine

Volumul și structura tezei cuprinde: introducere, trei compartimente, concluzii generale și recomandări, bibliografie din 408 de titluri, 140 de pagini text de bază.

Cuvinte-cheie: securitate națională, migrație, politici de securitate, securitate internațională, migrație ilegală, amenințare, vulnerabilitate, reforma sectorului de securitate, migrație internațională, migranți ilegali, politici de migrație.

CONȚINUTUL TEZEI

În **Introducere** este argumentată actualitatea temei de cercetare, importanța și necesitatea investigației, încadrarea ei în preocupările internaționale, naționale, în context inter- și transdisciplinar, sunt formulate scopul și obiectivele cercetării, este reperat suportul metodologic și teoretico-științific al lucrării, este conturată metodologia cercetării, sunt descrise noutatea științifică, valoarea teoretică și aplicativă, implementarea rezultatelor, structura și volumul tezei.

În **Capitolul I**, intitulat *Dileme teoretice privind definirea corelației dintre fenomenul migrației și securitatea națională a statelor*, am discutat despre faptul că migrația este un proces complex, care ridică multe probleme de securitate și are efecte directe asupra țărilor de origine și destinație. Multe state se confruntă cu diverse provocări asociate migrației, unele dintre ele afectând securitatea națională.

Securitatea este construită pe un set de discursuri sau narațiuni și practici istorice bazate pe înțelegeri împărtășite instituțional, devenind, prin urmare, un construct politic și social. În timpul acestui proces, elitele puterii, analiștii și experții definesc riscurile și amenințările existente într-un anumit moment și pentru diferite niveluri (naționale, regionale, globale). Apoi, își justifică validitatea alături de comunitate, activând ulterior, atunci când este posibil, mijloacele de neutralizare a acestora. Astfel, includerea unei abordări specifice de securitate, în practicile statului sau în organizațiile internaționale, tinde să fie derivată dintr-o structură de putere existentă. Procesul globalizării a adăugat noi funcții responsabilității statului și a schimbat unele dintre cele anterioare, deoarece funcția tradițională de a garanta apărarea teritoriului său și independența politică este atașată acum la obligația de a asigura independența economică, identitatea culturală și stabilitatea socială. Globalizarea transformă riscurile și amenințările existente, imposibil de neutralizat doar concentrându-se asupra statului și cu o strategie de securitate națională limitată la granițele naționale.

Analiza efectuată în acest capitol a demonstrat că toate școlile au oferit informații fundamentale asupra studiilor de securitate, în general, și a raportului migrației și securității, în special. Cu toate acestea, toate suferă de anumite dezavantaje care ridică probleme normative, analitice și metodologice. În primul rând, conceptualizarea centrată pe stat și militaristă a securității în studiile tradiționale de securitate nu oferă o implicare critică privind securizarea migrației. Mai precis, departe de a oferi o metodologie precisă, care trebuie urmată pentru a înțelege dacă migrația a fost abordată ca o problemă de securitate, abordarea lor tratează migrația ca pe o amenințare obiectivă și redă discursurile și practicile de securitate.

Școala Aberystwyth a deschis un nou orizont în studiile de securitate, provocând premisele ortodoxe ale studiilor tradiționale de securitate. Cu toate acestea, abordarea lor suferă,

de asemenea, de anumite limitări, atunci când analizăm raportul dintre securitate și migrație într-un mod empiric și analitic. După cum observă Waever, acestea nu se ocupă de conceptul de securitate ca atare și nici nu oferă o abordare metodologică consistentă pentru a explora modul în care o anumită problemă este construită ca o amenințare la adresa securității, ci mai degrabă se concentrează pe construcția acestui lucru.

Pe de altă parte, conceptualizarea Școlii de la Copenhaga cu privire la securitate și, în special, teoria lor privind securitatea „a oferit un punct de mijloc” în studiile de securitate, a lărgit conceptul de securitate dincolo de aspectul militar al acesteia, dar a furnizat, de asemenea, o graniță între problemele sociale, care sunt securizate și cele care nu sunt securizate, și a păstrat utilitatea analitică a conceptului de securitate în sine.

Într-adevăr, așa cum s-a arătat deja, cele mai puternice critici au fost efectuate de Școala de la Paris. Cu toate acestea, pentru a clarifica în continuare limitele abordării Școlii de la Copenhaga, este necesar să analizăm nemulțumirea acelor savanți care nu sunt strict legați de niciuna dintre școlile respective, dar care integrează conceptul de securitate în analiza lor pentru o varietate de scopuri analitice. În centrul acestor critici se află focusul exclusiv al Școlii de la Copenhaga asupra „actului de vorbire” ca vector al securității naționale și al problemelor analitice și metodologice interne în utilizarea teoriei lor. În consecință, se susține pe larg că, fără a fi discutată în mod explicit ca o problemă de securitate sau fără a fi acceptată de anumite „audiențe”, o problemă poate fi transformată într-o întrebare de securitate.

În secțiunea I, intitulată „*Noțiuni și concepte teoretice privind migrația și securitatea națională a statelor*”, am explicat faptul că migrația este o problemă dezbătută cu intensitate în diverse domenii științifice (istorie, sociologie, politologie, studii de securitate etc.). Literatura legată de migrație depășește mii de titluri de monografii și articole. Începând de la sfârșitul anilor '80 și debutul anilor '90, a apărut o dezbateră academică aprigă despre ce înseamnă noțiunea de „securitate” și cum să se studieze problemele de securitate. Mai precis, această dezbateră a fost structurată pe trei dimensiuni de bază [4].

În primul rând, perspectivele de lărgire a studiilor de securitate au fost incluse pe ordinea de zi a instituțiilor abilitate în discutarea problemelor de securitate națională. Astfel, cercetătorii au început să discute domeniul de aplicare al studiilor de securitate, și anume care probleme, ce pericole sau amenințări ar trebui incluse în analiza securității naționale legate de fenomenul migrației. Principala preocupare a fost dacă studiile de securitate ar trebui limitate la amenințări militare și război sau trebuie extinse pentru a include probleme nonmilitare, de la mediu, economie, identitate, migrație [5].

A doua dimensiune a acestei dezbateri este legată de aprofundarea obiectelor de referință (adică ce trebuie securizat), ceea ce înseamnă că studiile de securitate ar trebui să utilizeze teme

centrate pe stat, concentrându-se în principal pe „securitatea statelor și a cetățenilor lor” [6, p. 3], sau obiectele de referință ar trebui să fie mutate dincolo de aceste abordări centriste și să acorde atenție securității unei game largi de subiecte, cum ar fi indivizii, societățile sau umanitatea în general.

A treia dimensiune se referă la cele 16 discuții epistemologice și ontologice cu privire la modul de a percepe securitatea, precum și natura securității [5]. Aici, diviziunea dintre înțelegerea obiectivistă și subiectivistă a securității a determinat polarizarea academică și a adus în prim plan abordările constructiviste și deconstructiviste.

În secțiunea intitulată „*Percepția migrației ca factor de risc pentru securitatea națională a statelor*” am arătat cum conceptul de „securitate” a fost introdus pentru prima dată de Școala de Studii de Securitate din Copenhaga. Spre deosebire de abordările realiste tradiționale ale securității, care se concentrează în mare măsură pe relațiile dintre state, teoria securității naționale a dus noțiunea de securitate la un alt nivel, concentrându-se pe construcția socială a amenințărilor. Caracteristica definitorie a securității naționale, potrivit lui Buzan, Waever și De Wilde, este o „acțiune lingvistică” sau un „act de vorbire” marcat de o retorică specifică de „urgență” și „prioritate” [5]. Legătura dintre migrație și securitate a fost studiată pe larg de Bigo [7] și Huysmans [6], care și-au dezvoltat analiza concentrându-se pe sociologia puterii și importanța acesteia în instituționalizarea unui discurs specific.

Lărgirea conceptului de securitate a fost împinsă de Școala de la Copenhaga către asumarea unor „noi” riscuri și amenințări, care necesită noi procese de securitate, stimularea diplomației preventive, buna guvernare și dezvoltarea economică și socială, pentru a salva o societate să ajungă într-un punct de criză. Dinamica populației a devenit mai importantă odată cu creșterea securității umane, deoarece reprezintă o sursă majoră de presiune pentru securitatea persoanelor și, în consecință, pentru securitatea națională. Astfel, securizarea migrației tinde să includă patru axe diferite: 1. socioeconomică, datorită șomajului, creșterii economiei informale, crizei statului bunăstării și deteriorării mediului urban; 2. securitară, având în vedere pierderea unei narațiuni de control, care asociază suveranitatea, frontierele și securitatea internă și externă; 3. identitară, în cazul în care migranții sunt considerați ca o amenințare pentru identitatea națională și echilibrul demografic al societăților gazdă; 4. politică, ca urmare a discursurilor anti-migranți, rasiste și xenofobe.

Teoria push-pull a lui Lee [8] explică modelul neregulat al migrației și al migranților. Conform teoriei lui Lee, în contextul migrației, factorii push-pull sunt semnificanți. Muniz, Li și Schleicher definesc conceptul astfel: „Factorii push sunt factori negativi la locul de origine, în timp ce factorii de tragere sunt cei pozitivi la locul de destinație” [9]. În plus, Lee sugerează că

„decizia de a migra și procesul de migrare sunt influențate de factorii asociați cu zona de origine, destinație, factorii de intervenție, factorii personali și fluctuațiile în economie” [8].

Secțiunea intitulată „*Abordări politice coercitive în discursurile legate de securitate și migrare în U.E.*” analizează faptul că Europa are o istorie lungă în abordarea problemei migrației. După perioada celui de-al Doilea Război Mondial, migrații și refugiații erau considerați o forță de muncă utilă, care ar putea contribui la perioada de redresare economică. Cu toate acestea, sfârșitul conflictului bipolar a sporit valurile de migrație externă către Europa, ceea ce a marcat o „ciocnire a civilizațiilor”. Aceasta a creat un discurs de urgență, prin care frica era legată de ideea că migrantul este „diferitul, străinul, migrantul fără document, refugiatul, musulmanul, noneuropeanul” [10, p. 22]. Drept urmare, migrația a fost ținta discursurilor politice, cu un „accent nou pentru insecuritate” în Europa [11]. Această practică de a muta discursul asupra migrației către cel al securității este o consecință a logicii securității naționale, care a fost în centrul ultimilor ani în creștere [11].

Actuala criză a refugiaților poate fi înțeleasă ca un puzzle pentru politica modernă a identității. Așa cum au menționat Ceyhan și Tshoukla, în „discursurile politice, securitatea, cultura, migrația și identitatea sunt legate între ele prin percepția migrantului ca fiind «un altul din punct de vedere cultural», care vine în țările occidentale și le perturbă identitatea culturală stabilită de secole” [10, p. 28]. Atacurile teroriste din 11 septembrie au construit „epoca neliniștilor” [12], transfigurând „anxietățile globale cu privire la migrație într-un sistem de guvernare orientat pe securizarea migrației” [13, p. 413]. Astfel, o „securitate deplină” în fața noilor provocări induse de migrație se bazează pe trei elemente de bază: „amenințările existențiale”, „acțiunea de urgență” și „efectele asupra relațiilor interstatale”. Deși relația dintre umanitarism și securitate are o istorie lungă de interes academic [6], corelația umanitar - securitate în ceea ce privește migrația este în sine o concepție teoretică foarte recentă.

Acțiunea politică și mass-media sunt elemente cheie pentru a deconstrui aceste asociații între migrație și terorism, și migrație și criminalitate, încurajând astfel mai multă toleranță și acceptare. În epoca globalizării, migrația internațională este un fenomen de amploare, care depășește suveranitatea statului național și se transpune într-o problemă transnațională, precum și într-o problemă de prioritate globală pentru comunitatea internațională.

Capitolul al II-lea, intitulat „Probleme de securitate netradiționale și interdependența și cooperarea regională pentru securitate în raport cu migrația”, are ca scop să analizeze modalitățile prin care statele dezvoltate tratează migrația ca problemă de securitate, din perspectiva multilateralismului și a guvernantei de securitate.

Relevanța părții teoretice prezentate a fost să stabilească etapa investigării părții empirice, oferind un cadru de analiză consecvent, și să contribuie la înțelegerea multiplelor niveluri de

cooperare necesare pentru a face față amenințărilor noi, multilaterale și transfrontaliere la adresa securității. În timp ce o multitudine de lucrări au studiat probabilitatea modelelor regionale de cooperare și necesitatea unei abordări multilaterale și cuprinzătoare pentru a face față noii provocări în materie de securitate, puține dintre acestea au evidențiat aspectele pe care o dimensiune a securității le poate determina asupra proceselor generale de guvernare. Diferențele de reglementare a securității migrației între state sunt capabile să distrugă comunitatea normativă epistemică, în timp ce un anumit grup de țări văd migrația ca pe o oportunitate, iar altele o văd ca pe o amenințare la adresa securității, prin simpla sa existență.

După examinarea problemelor teoretice, am introdus cadrul legal și instituțional al migrației forțate în Uniunea Europeană. Cercetarea a relevat efectele instituțiilor U.E. asupra dezvoltării dreptului refugiaților în statele membre ale Europei Centrale. Dintre toate formele de cooperare regională, Uniunea Europeană este cea mai avansată în ceea ce privește garanțiile drepturilor omului și protecția internațională a refugiaților. În ciuda acestui succes, unele defecte ale integrării și întârzieri în ceea ce privește armonizarea juridică sunt destul de evidente, iar diferențele uriașe pot fi văzute în practicile de protecție a refugiaților din statele membre. Aceste diferențe au fost arătate și analizate în capitolul 3.1. și 3.2. Statele membre au încercat să depășească sistemul de garanție al convențiilor refugiaților, universal acceptate, și au acționat în consecință. Cu toate acestea, deciziile și directivele care vizează armonizarea procedurilor de azil și dezvoltarea locuințelor au oferit doar rezultate limitate.

Prima secțiune, „*U.E. ca actor de securitate și furnizor de securitate în probleme de migrație*”, prezintă cum, pe lângă o politică comună de azil și migrație, în U.E. a trebuit să fie implementată o „dimensiune externă” a cooperării U.E. în justiție și afaceri interne (JAI) cu țările de tranzit. După cum remarcau Williams și Mountz [14], de atunci au fost întreprinse două direcții principale pentru controlul și limitarea fluxurilor prin politici externe: externalizarea instrumentelor tradiționale de control al frontierelor U.E. s-a concentrat asupra angajării țărilor terțe în controale asupra fluxurilor ilegale de migranți, traficului și contrabandei de droguri și proiectului privind sancțiunile transportatorilor de migranți. Respectiv, s-a avut în vedere o abordare preventivă axată pe motivele care determină abandonarea țărilor de origine și axarea pe prevederile unor aranjamente regionale pentru protecția persoanelor strămutate [15]. De asemenea, în ultimul caz, obiectivul final a fost reducerea presiunilor asupra U.E. la frontiere.

Această secțiune prezintă, de asemenea, legislația specifică, instituțiile responsabile și eforturile făcute de unele state europene în domeniul migrației, cu referire la: Belgia, Cehia, Finlanda, Germania, Grecia, Ungaria, Irlanda, Italia, Lituania, Luxemburg, Olanda, Polonia, Portugalia, Slovacia, Slovenia și Spania.

A doua secțiune a capitolului al II-lea, intitulată „*Politica reglementărilor juridice și cooperarea statelor U.E. privind securitatea națională rezultate din fenomenul migrației ilegale la frontiere*”, arată că, în ceea ce privește migrația, s-a observat lipsa unui cadru politic complet, în afară de reîntregirea familiei și admiterea studenților și a cercetătorilor. În ceea ce privește azilul, standardele comune pentru procedurile de azil, pentru calificarea refugiaților și primirea solicitanților de azil (în 2004) au produs rezultate scăzute. Deși legislația și politicile migrației depind de statele membre, U.E. a jucat un rol din ce în ce mai mare, în special după Acordul Schengen [1] și Tratatul de la Amsterdam [16], care a acordat noi competențe U.E. în ceea ce privește controlul la frontiere, acordurile bilaterale, sistemul de vize și azilul.

De la Tampere (1999) la Stockholm (2010), cu Haga (2005) între timp, prima decadă de politică comună în problemele migrației s-a concentrat mai mult pe crearea unei politici de referință, abordarea controlului la frontiere și a migrației ilegale. Deși fluxurile mari recente de solicitanți de azil și refugiați au scos la lumină diversitatea abordărilor naționale în materie de azil și probleme de cooperare în cadrul C.E.A.S. („Common European Asylum System” – „Sistemul european comun de azil”), aceasta nu este o noutate, deoarece a fost o problemă majoră a politicii europene de azil pentru ultimele două decenii. Începând cu 2015, criza migrației a trecut în centrul agendelor politice europene și naționale, într-o perioadă în care statele membre erau încă inegale și își recuperau încet și creșterea economică. E.U.G.S. („European Union Global Strategy” - „Strategia globală a Uniunii Europene”) este un instrument cheie pentru a înțelege politica externă și de securitate a U.E. și viziunea actuală asupra provocărilor de securitate pe care le prezintă problemele migrației, deoarece U.E. încă așteaptă o carte albă despre viitorul „securității și apărării europene”.

Deosebit de puternice au fost temerile U.E. asupra potențialelor fluxuri de migranți ilegali care provin din est, din statele vecine, care au dobândit un rol esențial în corelația intern / extern a cooperării J.A.I. (Justiție și Afaceri Interne) și au fost văzuți ca o sursă de „amenințări soft pentru securitate” pentru U.E., fiind atât țări de origine, cât și țări de tranzit pentru migranții ilegali [17, p. 89]. În timp ce U.E. ia măsuri pentru a asigura o abordare comună și coerentă a migrației prin Tratatul de la Lisabona [18], care va extinde procesul de luare a deciziilor la un nivel supranațional, introducerea parteneriatelor pentru mobilitate pare să fi îndreptat aceste mișcări către o direcție inversă, conducând la o nouă abordare bazată pe diferențiere și incoerență politică. Organizațiile internaționale, ONG-urile și diaspora se numără printre actorii implicați informal. Fiind recunoscute ca instrumente de politică flexibile, capabile să întindă și să încorporeze noi proiecte și sugestii de către statele membre partenere, parteneriatele de mobilitate au un potențial de evoluție către instrumente mai echilibrate. Succesul de a atinge echilibrul dorit depinde în mare măsură de trei elemente majore, care au fost în centrul cercetării actuale.

A treia secțiune, „*Strategii de securitate în combaterea terorismului: considerentele de migrație aplicate de unele state dezvoltate*”, se ocupă cu amenințările împotriva terorismului, care au primit o atenție enormă în ultimele decenii în Statele Unite ale Americii, iar războiul împotriva terorismului din S.U.A. oferă diverse abordări împotriva terorismului.

Strategia cuprinde trei pași. Primul pas este să distingem migranții și teroriștii, prin dezvoltarea de politici și tactici eficiente. Acest pas se bazează pe „realizarea unui echilibru între preocupările concurente cu privire la coeziunea națională, impactul economic, o serie de probleme legate de drepturile omului, compasiunea față de refugiați, și combaterea traficului de persoane și menținerea ordinii constituționale a statelor” [19], păstrând un „echilibru al unității sociale, al prosperității și al justiției”, în funcție de securitatea și legitimitatea țării. Al doilea pas este îmbunătățirea capacității unei țări de a restricționa mișcările teroriste, care necesită studierea mișcării terorismului și a modalităților de contracarare și exploatare a acestuia. Etapa a treia este să folosim o „strategie de mobilitate teroristă” eficientă în cadrul Centrului național de combatere a terorismului, pentru a atinge trei scopuri principale. Scopul defensiv include „asigurarea canalelor de călătorie, migrație și transport, la frontierele S.U.A. și la nivel mondial, de la mișcarea teroristă nedetectată și până la atac”. Scopul ofensiv include „exploatarea vulnerabilităților expuse de nevoile teroriștilor pentru transnaționalul clandestin și mișcarea internă, pentru a perturba implicarea acestor indivizi și grupuri în acte teroriste” [19]. În sfârșit, scopul de descurajare împiedică atacurile teroriste, folosind toate mijloacele necesare.

În Canada, deși sistemul de determinare a refugiaților este sub jurisdicția federală, asistența juridică în astfel de chestiuni a fost lăsată la dispoziția regimurilor de asistență juridică provinciale, fără a asigura o finanțare adecvată. În Europa, detenția solicitanților de azil a devenit sistematică. Există o varietate de locuri de detenție, care variază de la închisori, precum în Germania și Irlanda, până la centrele de detenție din Insulele Grecești, care nu au fost planificate și sunt construite în clădiri improvizate, ca tabere tampon, care marchează granița reală a U.E.

În 2000, au fost redactate două noi protocoale la Convenția O.N.U. împotriva criminalității transnaționale organizate [20], care tratează traficul și contrabanda, respectiv Protocolul împotriva contrabandei de migranți pe uscat, pe mare și pe aer, suplimentând Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale [21] și Protocolul privind prevenirea, reprimarea și pedepsirea traficului de persoane, în special a femeilor și copiilor [22]. Acordul de securitate cu țările terțe poate crea o piață neprofitabilă pentru contrabandiști, care transportă solicitanții de azil peste graniță în mod ilegal. Acest lucru s-a întâmplat în Europa odată cu punerea în aplicare a dispozițiilor țărilor terțe sigure din Convenția de la Dublin din 1990 [23]. Controalele migrației fac parte acum din fenomenul „securității naționale a spațiului public”. În acest cadru, crearea de noi structuri a corespuns dezvoltării la scară largă a politicii de dezvoltare

a metodelor de prevenire a pătrunderii fluxurilor de migranți pe un anumit teritoriu. Strategia de mobilitate antiteroristă presupune utilizarea cuprinzătoare a politicilor de migrație și a strategiilor de combatere a terorismului.

Capitolul al III-lea, intitulat „Analize privind reglementările juridice privind fenomenul migrației și consecințele acestuia asupra securității statelor”, au fost aduse numeroase argumente cu privire la migrația internațională în debaterile științifice, însă aspectele legate de reglementarea juridică și politică de securitate au rămas încă neexplicate. În ultimii ani, migrația internațională și, în special, migrația forțată au apărut pe agenda politică sub forma unui risc de securitate din ce în ce mai frecvent, iar acest lucru a fost remarcat de Bigo [7] și Huysmans [6]. Măsurile de securitate nu reușesc să oprească fluxurile ilegale de migrație, ci le deviază în direcția unor rute mai periculoase, bazându-se adesea pe rețelele de contrabandă, pe care U.E. și-a făcut misiunea de a le combate. Sub imperiul compasiunii, U.E. a reușit să producă politici militarizate, prin care viața migranților identificați ca fiind vulnerabili poate deveni, de asemenea, o țintă ale agențiilor de securitate.

Criza recentă (din 2015) a migrației a fost dificil de abordat, iar viitorul său pare să depindă de două incertitudini critice: evoluția instabilității politice și sociale în regiunea Orientului Mijlociu și Africii de Nord și viitorul U.E. În condițiile globalizării, ar fi de așteptat o estompare a noțiunilor de frontieră și o presiune spre o transformare a conceptelor de cetățenie și suveranitate, poate chiar amenințarea statului național. Totuși, globalizarea migrației a condus la creșterea fluxurilor de migrație neregulată și la consolidarea controlului la frontiere, a determinat o creștere a frecvenței discursurilor naționaliste și a consolidat separarea între naționali și ceilalți (străinii). Aceste tensiuni apărute între nivelul global și cel naționale arată că globalizarea este încă un proces continuu, căreia i se opun multe forțe de rezistență. Politicile privind migrația și azilul în cadrul U.E. depind de modul în care U.E. se ocupă de globalizare și de evitarea noilor valuri de protecționism în rândul statelor membre, care evită situațiile conflictuale.

Aceste provocări testează răspunsurile U.E. privind controlul atât a frontierelor interne, cât și al celor externe, rezolvarea unei crize umanitare și gestionarea politicilor de azil. Pentru a crea un sistem comun de migrație și azil, este necesar ca preocuparea pentru aceste aspecte să se reflecte în continuare între instituțiile naționale și europene cu privire la: (i) rolul U.E. într-o nouă ordine mondială și modul în care afectează parteneriatul Nord-Atlantic și politica europeană de vecinătate; (ii) cât de importanți pot fi migranții pentru economiile naționale și pentru susținerea sistemelor de asistență existente în contextul îmbătrânirii și declinului populației; (iii) cum se poate evita naționalismul și populismul de extremă dreapta în sistemele politice ale statelor membre; (iv) acceptarea unei Uniuni Europene multiculturale, cu diferențe etnice, religioase și culturale. Considerând că integrarea în U.E. se ocupă în continuare de interguvernamentalism

versus supranaționalism, sunt de înțeles incertitudinile post-Stockholm și viitorul politicilor de azil ale U.E., deoarece Sistemul european comun de azil a prezentat mai multe insuficiențe după criza de migrație din 2015. Acest lucru a dus spațiul european către o politică de azil dependentă de o cooperare disociată și descentralizată între statele membre. Deși Strategia Globală de Politică Externă și de Securitate a Uniunii Europene (E.U. Global Strategy – E.U.G.S. 2016) poate fi un instrument de standardizare pentru revizuirile strategice naționale viitoare, atât U.E., cât și statele membre au nevoie de o armonizare strategică mai eficientă pentru a face față crizei actuale de migrație și pentru a se îndrepta către un sistem comun eficient de migrație și azil.

Prima secțiune, intitulată „*Reflectarea juridică a migrației în raport cu securitatea națională*”, începe prin a discuta terminologia din domeniul migrației. Unii termeni importanți sunt termenii de migrant și refugiat, care se referă la un statut politico-juridic în conformitate cu Convenția privind refugiații din 1951 [24] și Protocolul său din 1967 [25], încadrate în ramura de drept a dreptului internațional. Cele mai multe dintre documentele instituționale recente ale U.E. fac această distincție, deoarece mulți dintre migrații forțați încă așteaptă definirea statutului lor juridic și, prin urmare, nu sunt încă numiți refugiați, ci solicitanți de azil, din cauza mai multor constrângeri birocratice. Așadar, vom evita folosirea expresiei „criză de refugiați” și voi folosi în schimb „criză de migrație”, având în vedere aici diferite categorii de migrații forțați, atât solicitanți de azil, cât și refugiați.

Dihotomia dintre interesul legitim al statului de a asigura securitatea națională, pe de o parte, și obligațiile sale internaționale, pe de altă parte, a devenit evidentă începând cu 11 septembrie 2001. Astfel, există o adevărată tensiune între dreptul internațional al drepturilor omului și exercitarea suveranității statului, în special în epoca actuală a globalizării, când controlul asupra mișcării maselor de oameni peste granițele naționale a devenit ultimul bastion al suveranității teritoriale. Discursul oficial al Justiției și Afacerilor Interne al U.E. s-a concentrat pe cuvântul „schimbare”, prezentat adesea ca un imperativ, ca ceva deja în devenire. Parteneriatele pentru mobilitate, în acest sens, au fost un pas crucial. Astfel, de la Consiliul European de la Sevilla, „securitatea” migrației s-a intensificat. Migrația a fost identificată ca o „amenințare” care a necesitat măsuri urgente pentru a fi „combătută”, „controlată” și „restricționată” [26]. În același timp, însă, securitatea migrației în U.E. a dus la construirea unei imagini nefavorabile pe plan extern - cea a unei „Cetăți Europa” [27].

Un rezultat imediat al „abordării globale” a fost introducerea parteneriatelor pentru mobilitate. Acestea au fost considerate instrumente juridice importante pentru a implementa în practică obiectivul retoric al acestei noi „abordări globale”, în baza căreia Uniunea Europeană s-a angajat să „dezvolte un mod inovator de abordare a problemelor migrației în toată complexitatea lor” [28, p. 14]. Scopul oficial al parteneriatelor de mobilitate a fost, prin urmare, să depășească

accentul exclusiv pus de U.E. pe problemele de securitate, încorporând facilitarea mobilității legale, concentrându-se în principal pe promovarea unui tip specific de mobilitate legală, așa-zisa „migrație circulară”.

Acesta din urmă este un concept relativ recent și a fost introdus pentru prima oară în discursul migrației internaționale ca un mecanism eficient în exploatarea potențialului de dezvoltare a migrației, care ar duce la un triplu câștig. Scenariul „câștig-câștig-câștig” a devenit, de asemenea, o componentă centrală a abordării inovatoare a parteneriatelor de mobilitate. Astfel, obiectivele majore care semnaleză noutatea abordării migrației din U.E. către țări terțe constau în noțiunea de „atingere a unui echilibru” între măsurile restrictive și cele progresive ale migrației în U.E., prin politica și ideea de „triplă victorie”, care ar face migrația să funcționeze în beneficiul tuturor părților în cauză.

Alături de obiectivele legate de dezvoltare, parteneriatele au fost, cu toate acestea, condiționate de anumite angajamente orientate către securitate, care au fost solicitate din țările terțe ca o condiție prealabilă pentru începerea procesului de negociere. Puținele studii realizate până în prezent relevă predominanța abordării coercitive, orientată spre securitate, și mai puțin spre mijloacele mai progresive, care se presupune că vor facilita mobilitatea legală [29]. În afară de a fi supuse obiectivelor economice ale U.E., oportunitățile propuse pentru mobilitatea facilitată a forței de muncă sunt, de asemenea, „instrumentalizate” în relațiile externe ale U.E. ca „stimulent complementar în promovarea politicii de readmisie a U.E.” [29]. Programele de protecție regional pilot au fost începute în Ucraina, Republica Moldova și Belarus și în țările africane subsahariene care au înregistrat intrări uriașe din Africa de Est și regiunea Marelui Lac.

A doua secțiune, intitulată „*Mecanisme juridice de dirijare a fenomenului migrațional global*”, se referă la încercările referitoare la legislația privind reforma în domeniul migrației, care au inclus prevederi care să aibă ca punct de pornire baza tehnică existentă la frontiere și controlul migrației cu sisteme de viză și infrastructură actualizate, care ajută guvernele să gestioneze mai bine fluxurile de migrație actuale și viitoare, permițând resurselor limitate să fie concentrate pe adevărate amenințări de securitate. Propunerile de reformă legislativă au contribuit, de asemenea, la îmbunătățirea și consolidarea securității naționale a statelor.

Problema se concentrează pe faptul că sintagma „securitate la frontieră” a fost un apel la acțiune pentru publicul și politicienii care se preocupă cel mai mult de migrația ilegală. Noțiunea de „securitate la frontieră” a fost pusă alături cu cea de „reformă a migrației”. Finalizarea unui sistem sincronizat de intrare - ieșire a fost inclusă ca o piesă cheie a propunerilor de reformă a migrației în anii trecuți în S.U.A. Experții în securitate sunt de acord că cea mai bună modalitate de a stinge migrația ilegală este extinderea canalelor pentru migrația legală. Actualizarea acestor canale pentru a răspunde realităților economice și geopolitice actuale de astăzi permite aplicarea

mai eficientă și atenuază presiunile care conduc la o mare parte a migrației neautorizate actuale. De exemplu, evoluția standardelor canadiene aplicabile străinilor, sub efectul combinat al Cartei canadiene a drepturilor și libertăților [30] și utilizarea tot mai mare a dreptului internațional privind drepturile omului ca ghid în interpretarea standardelor de drept canadian ilustrează această tendință.

Contextul actual al migrației, care se caracterizează printr-un accent pe securitate și o lectură mai restrânsă a drepturilor și intereselor cetățenilor, are un impact negativ asupra punerii în aplicare a standardelor pe care legislația canadiană le conține pentru străini în general și, în special, pentru solicitanții de azil. Dreptul de a solicita și beneficia de azil este garantat de o serie de instrumente internaționale și regionale. Deși dreptul de a acorda azilul este exercitat la discreția statelor, dreptul internațional recunoaște o interdicție absolută împotriva întoarcerii forțate a unei persoane într-o țară în care persoana respectivă poate fi supusă torturii și, prin urmare, necesită punerea în aplicare a căilor de atac eficiente pentru a garanta protecția acest drept. Principiul nereturnării, care a fost definit în mod tradițional în dreptul refugiaților, se aplică, astfel, tuturor persoanelor, nu numai refugiaților. Acest principiu și-a găsit expresia în diverse instrumente internaționale și regionale, precum Convenția O.N.U. împotriva torturii și a altor tratamente sau pedepse crude, inumane sau degradante (1984) [31].

Protecția migranților s-a îmbunătățit considerabil ca urmare a protecției constituționale a drepturilor omului și a utilizării din ce în ce mai extinse a dreptului internațional privind drepturile omului în interpretarea standardelor interne. Rămân două categorii de persoane care nu beneficiază pe deplin de aceste standarde: lucrătorii migranți [32] și migranții ilegali. Dimensiunile mai largi ale migrației ilegale au făcut ca statele să recunoască faptul că abordarea cauzelor principale ale migrației ilegale este esențială pentru a rezolva cu succes problema. Uniunea Europeană a acordat prioritate poliției și securității frontierelor, în special prin adoptarea recentă a unui plan care creează „echipe de intervenție rapidă la frontieră”, inclusiv o rețea de patrulare costieră mediteraneană.

Dimensiunile infracțiunilor transfrontaliere legate de migrația ilegală pot fi văzute ca un monstru care are mai multe forme [33]: de la traficul de persoane, la infracțiuni informatice și de la spălarea de bani, până la comerț cu produse contrafăcute. Considerațiile precedente subliniază faptul că, în contextul criminalității transfrontaliere, globalizarea și internaționalizarea pot fi văzute și ca acceleratoare ale pieței infracționale. Pe de altă parte, efectele pe termen lung ale fluxurilor migratorii pot contribui la răsturnarea presupusei corelații între migrație și dezvoltare: în multe cazuri, migrația poate fi văzută nu ca o consecință a unei dezvoltări economice mai reduse a unor state, ci ca fiind cauza creșterii economice a statelor dezvoltate, care atrag fluxurile migratorii pentru o viață mai bună și mai prosperă.

Cu toate acestea, ar trebui să fim precauți cu privire la rolul potențial ambivalent al diasporei și al migranților, atât ca resursă pentru dezvoltare și pentru construirea păcii, cât și ca un spoiler de soluții inclusive pentru escaladarea viitoarelor conflicte. Pe de o parte, diferențele de fluxuri reale de ajutor par să fie alocate în mare parte în favoarea controalelor sporite la frontiere și a altor măsuri de securitate, inclusiv consolidarea capacității umane și a dotărilor pentru agențiile de aplicare a legii, vizând astfel consecințe imediate, mai degrabă decât cauzele principale ale migrației.

A treia secțiune, intitulată „*Implicațiile migrației asupra securității naționale în Republica Moldova: propuneri privind securitatea națională și riscurile migrației*”, arată cum, având o așezare specifică, Republica Moldova aparține unui spațiu dominat de riscuri politico-militare deosebite și este evitată din acest motiv de investitorii internaționali. Situația la o dublă periferie, între două centre de putere – Uniunea Europeană și Rusia -, mărește gradul de risc a situației statului nostru. Însă, în pofida acestor circumstanțe, harta relațiilor externe actuale ale Republicii Moldova denotă o deschidere tot mai mare spre occident.

Izolarea și neutralitatea politică pe arena internațională nu constituie o opțiune strategic adecvată secolului al XXI-lea. Consolidarea capacității statale a Republicii Moldova trebuie efectuată paralel cu cooperarea internațională interstatală și interregională. Analizând politica de securitate a Republicii Moldova, este necesar a sublinia faptul că aceasta a adoptat, în 1995, Concepția securității naționale [34], însă prevederile acesteia au fost parțial modificate. În 2005, a fost propus un nou proiect al Concepției securității naționale [35], care s-a dovedit a fi asemenea unei declarații politice, deoarece nu avea un caracter legal obligatoriu.

În primăvara anului 2008, a fost modificat proiectul Concepției securității naționale propus în 2005 și adoptată Concepția securității naționale. Noua Lege pentru aprobarea Concepției securității naționale a Republicii Moldova (112-XVI 22.05.2008) a stabilit obiectivele ce urmează a fi atinse în vederea asigurării securității naționale, liniile directoare de bază ale politicii de securitate a Republicii Moldova, valorile generale, principiile, riscurile și vulnerabilitățile în acest domeniu [36]. Sunt reflectate, de asemenea, caracterul complex și interdependent al securității cu principalele amenințări la adresa securității naționale a Republicii Moldova ce urmează a fi luate în calcul în vederea asigurării securității ei.

În Legea pentru aprobarea Concepției securității naționale a Republicii Moldova, este menționată și problema sistemului menit să asigure starea de securitate națională a Republicii Moldova, cu specificarea procesului de reformare a acestui sistem. Un alt important unghi de abordare a securității geopolitice a Republicii Moldova este cel luat în contextul teoriei *dezvoltării durabile a unui stat*. Proiectul Strategiei „Moldova 21” [37] este primul document complex în care se face încercarea de a argumenta iminența implicării țării noastre în procesul global de tranziție a

omenirii la principiile *dezvoltării durabile*, expuse la nivel mondial în Planul de Acțiune pentru mileniul III, cunoscut sub numele de „Agenda 21” (Rio de Janeiro, 1992) [38]. Republica Moldova este la periferia proiectelor globale geopolitice. Componenta „de securitate” este esențială în aceste proiecte și analiza noastră pleacă de la schițarea principalelor riscuri de securitate ale Republicii Moldova în raport cu evoluțiile vecinătăților sale.

Trebuie menționat pericolul major pe care îl reprezintă pentru securitatea regională și internațională transparența frontierei de est a Republicii Moldova, pe întreg perimetrul Transnistriei. Lipsa controlului asupra acestui teritoriu în cadrul căruia este stocat, se produce și se vinde armament, constituie un risc enorm la adresa stabilității și securității în întreaga regiune. În contextul crimei organizate, Republica Moldova este o țară de tranzit, în sensul că este locul în care oamenii, banii și bunurile trec granițele. Criminalitatea organizată în Republica Moldova se caracterizează prin contrabandă cu persoane, droguri, arme și vehicule furate, servicii bancare subterane și evaziunea de taxe și accize. Comerțul ilegal transfrontalier, cum ar fi comerțul cu cannabis și mărfuri contrafăcute, este principala sursă de profit financiar efectuată prin zona de frontieră necontrolată a Transnistriei.

Atât politica europeană de vecinătate, cât și cadrul Parteneriatului estic includ o gamă largă de domenii de cooperare, inclusiv în probleme de securitate, precum și prin proiectele dezvoltate. Caracteristica particulară a acestor cadre este, însă, divizarea strictă între securitate și obiectivele orientate spre dezvoltare. Această diviziune poate fi observată în Planul de acțiune U.E. – Moldova din cadrul Politicii Europene de Vecinătate (P.E.V.). Se simte o tensiune vizibilă în cadrul instituțiilor europene cu privire la ce aspecte ar trebui să domine parteneriatele de mobilitate. În ciuda încercărilor Comisiei de a extinde domeniul de aplicare al raportului pentru migrație în cadrul parteneriatelor pentru mobilitate, cadrul de securitate promovat de Consiliu încă prevalează.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Problema științifică importantă soluționată în domeniul științelor politice și al studiilor de securitate constă în identificarea unor abordări și priorități de activitate ale statului, menite să contribuie la asigurarea securității naționale, în contextul noilor realități impuse de mobilitatea socială, schimbarea mentalităților prin accesul nelimitat la informație, declinul demografic și destructurarea crimei organizate transnaționale legată de circuitele migraționale ilegale.

Rezultatele obținute. Subiectul tezei se axează pe relatarea dihotomiei dintre interesul legitim al statului de a asigura securitatea națională și obligațiile sale interne și internaționale de a proteja drepturile omului pentru toți, inclusiv pentru migranți. Partea teoretică a studiului se concentrează pe analiza relației dintre migrație și securitate, pe de o parte, și dintre stat și individ, pe de altă parte. Acest studiu analizează cazuri concrete privind experiența unor state în coordonarea deciziilor politice și a celor de drept internațional în ceea ce privește necesitatea de a recunoaște preeminența drepturilor fundamentale ale migranților în raport cu politicile de securitate națională a statelor. Riscurile și amenințările vor rămâne în viitor în toate cele patru domenii discutate (migrație, terorism, crimă transfrontalieră și domeniul cibernetic). După cum am explicat mai sus, aceste riscuri și amenințări vor crește, probabil. Această creștere nu va fi, însă, liniară. În fiecare zonă, vor apărea modificări în natura și sfera de aplicare a riscurilor de securitate. În plus, cele patru domenii sunt legate între ele. O zonă de risc poate fi legată direct sau indirect de alta.

Problema migrației este strâns legată de evoluția mai largă a societății. Europa trebuie să rezolve în această privință ceea ce sunt în mod evident două probleme opuse, și anume limitarea, pe de o parte, a ceea ce este experimentat ca fiind o migrare nedorită, și pe de altă parte, atragerea de angajați adecvați pentru a compensa deficitul de forță de muncă, care crește ca rezultat al scăderii natalității. În ceea ce privește limitarea migrației, există riscul creșterii implicării infraționale, deoarece reglementările și controlul la frontieră bazat pe tehnologie îngreunează intrarea în Europa. Aceasta ar crește, de asemenea, riscul ca migrația regulată și neregulată să se îndeplinească. În ceea ce privește relația dintre securitatea externă și cea internă, este important să se țină cont de faptul că zonele instabile și țările din afara Europei rămân motoarele cheie ale migrației. În termeni geografici, principalele zone sunt în prezent în Orientul Mijlociu și Orientul Apropiat și în toată Africa de Nord. Este posibilă o schimbare suplimentară spre est a fluxurilor de migrație către Asia.

Avantajele și valoarea elaborărilor propuse: Construcția migrației ca o amenințare la adresa securității naționale schimbă factorii politici de decizie către actorii de securitate ai statelor, oferind un pretext pentru practicile mai coercitive de control al migrației. Cu toate

acestea, discursul politic privind actuala criză a refugiaților din Orientul Mijlociu ilustrează o schimbare în paradigma teoretică a abordării securității naționale, marcată de un accent „salvator”, mai degrabă decât de a constitui imaginea migranților ca amenințare. Acest lucru a permis U.E. să-și păstreze răspunsul în materie de securitate la problema migrației în cadrul practicilor de frontieră „pline de compasiune pentru soarta migranților”. Prin urmare, este posibil să se recunoască apariția unui discurs de securitate compasionant la frontiere, care sfidează înțelegerile tradiționale ale controlului la frontieră. Deși mai mulți cercetători au examinat în contextul U.E. nașterea controlului umanitar la frontiere, niciun studiu nu reflectă complexitățile în gestionarea frontierei.

În prezent, există două mari tendințe demografice în Uniunea Europeană: îmbătrânirea continuă a populației și creșterea fluxurilor migraționale, ambele relevante pentru a studia relația dintre demografie și securitate. Desființarea frontierelor interne în U.E. a favorizat diseminarea unor narațiuni care sugerează un deficit de securitate și noi provocări pentru ordinea publică, derivate din deschiderea frontierelor interne, ceea ce a dus la creșterea politizării și securității naționale referitor la problemele migrației și azilului. Această deznaționalizare a suveranității statului necesită cooperare și, deși o cooperare strânsă în materie de securitate și apărare pare a fi indispensabilă în U.E., nu există o poziție comună a statelor membre U.E. cu privire la modul de abordare și de gestionare a crizelor umanitare, care se poate baza pe culturi strategice naționale divergente, care sfârșesc prin aplicarea diferitelor politici de securitate și apărare în cadrul U.E.

Impactul rezultatelor obținute la dezvoltarea științei. Analiza literaturii arată un decalaj atunci când se încearcă aplicarea cunoștințelor anterioare despre stabilirea politicilor de securitate cu privire la problema actuală a migrației. De exemplu, legătura dintre migrație și terorism nu este evidentă în criza mediteraneeană, care are mai degrabă dimensiunea unei urgențe umanitare, decât de protecție în fața valului de migrație.

În ultimele două decenii, consolidarea politicilor de migrație legate de securitate a dus la percepția migrantului, în special a migrantului neregulat, ca făcând parte dintr-o categorie din afara cercului de legalitate. Drepturile străinilor din țările gazdă s-au deteriorat din cauza conexiunii dintre migrație și criminalitate. Restricțiile impuse drepturilor politice și civile ale migranților au fost însoțite de obstacole majore în calea accesului lor la drepturile de bază. Evenimentele din 11 septembrie 2001 au contribuit la această tendință, care contrazice premisele de bază ale paradigmei drepturilor omului. Evoluția recentă a politicilor și cooperarea internațională permanentă care implementează mecanisme de interdicție sistematică au dus la securitatea migrației și la elaborarea de politici care să asigure securitatea statelor în ansamblu.

Prin urmare, măsurile preventive și de descurajare a migrației consolidează paradigma de securitate a statului. În schimb, diverși actori naționali și internaționali au reușit să apere și să

promoveze drepturile migranților. La nivel intern, implicarea sistemului judiciar și a societății civile sporește abordarea bazată pe drepturi asupra străinilor. Rolul sistemului judiciar este esențial pentru responsabilizarea factorilor de decizie a politicii pentru respectarea standardelor naționale și internaționale de protecție a drepturilor omului.

Recomandări:

Evaluări cantitative. Condițiile contemporane au format necesitatea unui set de parametri, criterii și indicatori de intersecție a migrației cu elementele de bază ale securității naționale, prin prisma proceselor sociale și economice. Acest set de parametri, criterii și indicatori care leagă procesele economice, sociale și publice cu procesele de securitate poate constitui baza formării unei politici de migrație.

Recomandări politice. Unele dintre politicile acoperite în teză nu sunt neapărat noi, dar au fost recent învigorate. Altele sunt cu adevărat noi. Unele sunt încă în stadiul de planificare. Din aceste motive, este prea curând pentru a oferi o evaluare a cât de reușite sunt sau ar putea fi. Ideea este să se demonstreze că există deja un curent de gândire activă - și uneori destul de radical - cu privire la abordările alternative. Majoritatea statelor vor admite acum că politicile lor privind migrația neregulată au avut doar un succes limitat. Mulți sunt dispuși să ia în considerare noi abordări, în anumite limite. Cel puțin parțial, ca răspuns la unele dintre problemele expuse mai sus, o serie de state au luat în considerare și, în unele cazuri, au adoptat noi abordări ale migrației ilegale, care nu se bazează doar pe restricții - deși măsurile de control încă fac parte integrantă din abordarea generală.

Legăturile dintre riscuri și amenințări în ceea ce privește migrația, terorismul, criminalitatea transfrontalieră și problemele informatice necesită o cooperare strânsă între actorii implicați în combaterea acestor riscuri și amenințări. În ceea ce privește relația dintre securitatea externă și cea internă, există diferențe de politică, organizare și capacități în țările vecine cu Republica Moldova.

BIBLIOGRAFIA

- [1] Convenție de punere în aplicare a acordului Schengen din 14 iunie 1985 între guvernele statelor din Uniunea Economică Benelux, Republicii Federale Germania și Republicii Franceze privind eliminarea treptată a controalelor la frontierele comune. În: Official Journal of the European Union, 22.09.2000, nr. 239 (13-18).
- [2] Adamson F. B. Crossing borders: International migration and national security. În: International Security, 2006, vol. 31, nr. 1, p. 165-199. <https://doi.org/10.1162/isec.2006.31.1.165>
- [3] Caviedes A. The sectoral turn in labour migration policy. În: Menz G., Caviedes A. (eds.), Labour migration in Europe. Migration, minorities and citizenship. Londra: Palgrave Macmillan, 2010, p. 54-75. https://doi.org/10.1057/9780230292536_3
- [4] Fierke K. M. Critical approaches to international security. Cambridge: Polity, 2007. 235 p.
- [5] Buzan B., Waever O., De Wilde J. Security: A new framework for analysis. Londra: Rienner, 1998. 300 p.
- [6] Huysmans J. The politics of insecurity: Fear, migration and asylum in the EU. New York: Routledge, 2006. 208 p.
- [7] Bigo D. Border regimes and security in an enlarged European Community police co-operation with CEECs: Between trust and obligation. Working Papers of the Robert Schuman Centre 2000/65. Florența: European University Institute, 2000. 44 p. file:///C:/Users/User/Downloads/2000_EUI%20WP_RSCAS_065.pdf (vizitat 28.01.2022).
- [8] Lee E. S. A theory of migration. Demography, 1966, vol. 3, nr. 1, p. 47-57. <https://doi.org/10.2307/2060063>
- [9] Muniz O., Li W., Schleicher Y. Conceptual framework: Why do people move to work in another place or country? AAG Centre for Global Geography Education, n.d. http://cgge.aag.org/Migration1e/ConceptualFramework_Jan10/ConceptualFramework_Jan10_print.html (vizitat 06.05.2022)
- [10] Ceyhan A., Tsoukala A. The securitization of migration in Western societies: Ambivalent discourses and policies. În: Alternatives: Global, Local, Political, 2002, vol. 27, nr. 1 suppl., p. 21-39. <https://doi.org/10.1177/03043754020270s103>
- [11] Waever O. ș. a. Identity, migration and the new security agenda in Europe. New York: Martin's Press, 1993. 288 p.
- [12] Bigo D. Security and immigration: Toward a critique of the governmentality of unease. În: Alternatives, 2002, vol. 27, nr. 1 suppl, p. 63-92. <https://doi.org/10.1177/03043754020270S105>
- [13] Nyers P. Dueling designs: The politics of rescuing dual citizens. În: Citizenship Studies, 2010, vol. 14, nr. 1, p. 47-60. <https://doi.org/10.1080/13621020903466324>
- [14] Williams K., Mountz A. Between enforcement and precarity: Externalization and migrant deaths at sea. În: International Migration, 2018, vol. 56, nr. 5, p. 74-89. <https://doi.org/10.1111/imig.12439>
- [15] Boswell C. The external dimension of EU immigration and asylum policy. În: International Affairs, 2003, vol. 79, nr. 3, p. 619-638. <https://doi.org/10.1111/1468-2346.00326>
- [16] Tratatul de la Amsterdam de modificare a Tratatului UE, a Tratatelor de instituire a Comunităților Europene și a anumitor acte conexe (97/C 340/01). În: Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, 10.11.1997, nr. C 340 (1-144).
- [17] Lavenex S. Justice and home affairs and the EU's new neighbours: Governance beyond membership? În: Henderson K. (ed.). The area of freedom, security and justice in the enlarged Europe. Londra: Palgrave, 2004. 196 p.
- [18] Treaty of Lisbon amending the Treaty on European Union and the Treaty establishing the European Community. Lisabona, 13.12.2007. În: Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, 17.12.2007, nr. C 306 (1-271).

- [19] Annual Report 2005-2006. Canadian Council for Refugees, 2005. <https://ccrweb.ca/sites/ccrweb.ca/files/static-files/CCRAnnualReport0506en.pdf> (vizitat 16.01.2022).
- [20] Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate, 2000. În: Monitorul Oficial al României, nr. 813, 08.11.2002.
- [21] Protocol Against the Smuggling of Migrants by Land, Sea and Air, supplementing The United Nations Convention against Transnational Organized Crime. United Nations, 2000. https://www.unodc.org/documents/middleeastandnorthafrica/smuggling-migrants/SoM_Protocol_English.pdf (vizitat 30.01.2022).
- [22] Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons Especially Women and Children, supplementing the United Nations Convention against Transnational Organized Crime. United Nations, 2000. <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/protocol-prevent-suppress-and-punish-trafficking-persons> (vizitat 06.02.2022).
- [23] Convenția privind determinarea statului competent pentru examinarea unei cereri de azil depuse într-unul dintre statele membre ale Comunității Europene (Convenția de la Dublin). Comunitatea Europeană, Dublin, 1990. <https://web.camera.it/bicamerali/schengen/fonti/convdubl.htm> (vizitat 17.02.2022).
- [24] Convenție privind statutul refugiaților. Geneva: Organizația Națiunilor Unite, 1951. https://www.unhcr.org/ro/wp-content/uploads/sites/23/2016/12/1951_Convention_ROM.pdf (vizitat 02.05.2022).
- [25] Protocol privind statutul refugiaților la Convenția privind statutul refugiaților. New York: Organizația Națiunilor Unite, 1967. https://www.unhcr.org/ro/wp-content/uploads/sites/23/2016/12/1967_Protocol_ROM.pdf (vizitat 03.05.2022).
- [26] PRESIDENCY CONCLUSIONS. EUROPEAN COUNCIL, Sevilla, 2002. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/DOC_02_13 (vizitat 10.03.2022).
- [27] Geddes A. Immigration and European integration: Towards fortress Europe? Manchester: Manchester University Press, 2000. 232 p.
- [28] Strengthening the global approach to migration: Increasing coordination, coherence and synergies, Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions, COM(2008)611 final. Bruxelles: European Commission, 2008. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=celex:52008DC0611> (vizitat 10.05.2022).
- [29] Carrera S., I Sagrera R. H. The externalisation of the EU's labour immigration policy: Towards mobility or insecurity partnerships? CEPS Working Document, 2009, nr. 321. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1513247 (vizitat 17.04.2022).
- [30] Canadian Charter of Rights and Freedoms. Canadian Government, 1982. <https://www.justice.gc.ca/eng/csj-sjc/rfc-dlc/ccrf-ccdl/> (vizitat 09.04.2022).
- [31] Convenția ONU împotriva torturii și altor pedepse și tratamente cu cruzime, inumane sau degradante, adoptată la New York la 10 decembrie 1984. În: Monitorul Oficial al României, 10.10.1990, nr. 112.
- [32] Luca A. Protecția lucrătorilor migranți în cadrul relațiilor bilaterale între state. În: Dezvoltarea relațiilor comerciale din perspectiva integrării economice a Republicii Moldova în circuitul economic internațional, vol. 1. Chișinău: Complexul Editorial INCE, 2017. p. 158-163.
- [33] Habermas J. The structural transformation of the public sphere: An inquiry into a category of bourgeois society. Cambridge: Polity Press, 1989. 161 p.
- [34] Concepția securității naționale. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 29.06.1995. nr. 35.
- [35] Proiectul concepției securității naționale. Chișinău: Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene a Republicii Moldova, n.d. <http://www.mfa.gov.md/img/docs/proiectul-conceptiei-securitatii-nationale-a-RM.doc> (vizitat 17.01.2022).
- [36] Lege nr. 112/2008 pentru aprobarea concepției securității naționale a Republicii Moldova. Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 05.06.2008, nr. 97-98 (357).

[37] “Moldova 21”. Strategia Națională pentru Dezvoltarea Durabilă. Proiect PNUD MOL/98/G81 “Moldova 21”. Chișinău: Consiliului Economic Suprem de pe lângă Președinția Republicii Moldova, 2000.

[38] Agenda 21. United Nations Conference on Environment and Development. Rio de Janeiro: United Nations, 1999. <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/Agenda21.pdf> (vizitat 31.01.2022).

LISTA PUBLICAȚIILOR AUTORULUI LA TEMA TEZEI

1. *Legal Regulations and Consequences of the Migration phenomenon on State Security (Reglementări juridice și consecințele fenomenului migrației asupra securității statului)*
În cadrul: 12th LUMEN International Scientific Conference – RETHINKING SOCIAL ACTION. CORE VALUES IN PRACTICE. Iasi, Romania, May 15-17, 2019.
2. *Aspecte teoretice privind evoluția fenomenului migraționist în spațiul european.* În cadrul: Conferința științifico-practică cu participare internațională “Teoria și practica administrării publice” TRAP – 2019. Materiale ale Conferinței științifico-practice cu participare internațională 17 mai 2019 ISBN 978-9975-3240-4-5.
3. *Statutul juridic al familiilor de emigranți români aflați la muncă în străinătate. Drepturi și obligații aflate în vigoare.* Conferința Națională FAMILIA ÎN SOCIETATEA CONTEMPORANĂ, Ediția a VI-a, organizată de Suculeala Teritorială Iași a Colegiului Național al Asistenților Sociali din România și Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Iași în parteneriat cu Asociația Pro Roma, Asociația Studenților și Absolvenților de Teologie Ortodoxă-Asistență Socială Iași, Facultatea de Teologie Ortodoxă Duitru Stăniloae Iași-Specializarea Asistență Socială, Editura LUMEN, Asociația AFECT, Palatul Culturii Iași și Asociația Aproape de Oameni – A.D.O. din data de 6 iulie 2019.
4. *Migration and the Problematic Issue of State Security. The Need of Securization of Migration at the Level European States. Logos Universality Mentality Education Novelty: Social Sciences; Covered in: ERIH PLUS, CEEOL, Index Copernicus, CrossRef, CrossCheck, J-Gate, Google Scholar, Ideas RepeC, Econpapers, Socionet, KVL, WorldCat 2019, Volume 8, Issue 1, pages: 70-81; doi: 10.18662/lumenss/18. ISSN: 2284-5976, e-ISSN: 2501-0409;*
5. *International Scientific Conference Promotion of social and economic values in the context of european integration, University of European Studies of Moldova – Rep. Moldova, University of Management TISBI – Russia; DANUBIUS University of Galati – Romania. December 12-13 2019, Chisinau-Cazan-Galati.*
6. *Migration as a (Non) Traditional Security Issue of the Risk Society. PostModern Openings, volume 12, issue 2, page 387-409, publicat iunie 2021. ISSN : 2068-0236, eISSN 2069-9387. <https://doi.org/10.18662/po/12.2/314>,*

7. *Scurtă incursiune în istoria violenței domestice*. Publicat în: „Fețele nevăzute ale violenței”, Editura Universității Alexandru Ioan Cuza din Iași, 2021, ISBN : 978-606-714-610-3;
8. *Efectele migrației în societate și familie*. Conferința Națională „Familia în societatea contemporană”, parcul Copou, bulevardul Carol I, Iași, ediția VII-a, organizat de Suuleala Teritorială Iași a Colegiului Național al Asistenților Sociali din România în parteneriat cu Asociația Alternative Sociale, Muzeul Național al Literaturii Române Iași, Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Iași, Arhiepiscopia Iașilor, Biroul de Asistență Socială al Centrului Eparhial, Universitatea Alexandru Ioan Cuza din Iași, Facultatea de Filosofie și Științe Social-Politice, Facultatea de Teologie Ortodoxă Dumitru Stăniloae din Iași – Specializarea Asistență Socială, Facultatea de Teologie Romano-Catolică-Secția Asistență Sociale, Asociația Studenților și Absolvenților de Teologie Ortodoxă Asistență Socială din Iași, Editura LUMEN, Asociația ProRoma și Asociația Apoape de oameni. 4 iunie 2021;
9. *Implicațiile migrației ilegale și a muncii la negru asupra securității românilor plecați în străinătate*. Conferința Națională de Asistență Socială Penitenciară cu participare internațională, ediția a II-a, Iași 14-16 aprilie 2021.(eveniment desfășurat în sistem online). Workshop: Cariera în asistența socială pnitenciară. Dialog între profesioniști, de azi și de mâine

ADNOTARE

TICU Ioan, “Reglementări juridice privind fenomenul migrației și consecințele acestuia asupra securității statelor”, teză de doctor în drept, Chișinău 2023

Structura tezei: constă în: adnotări (în trei limbi), listă de abrevieri, introducere, 3 capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie din 408 titluri, 176 pagini text de bază, declarație de responsabilitate, CV-ul autorului. Rezultatele obținute au fost publicate în 12 lucrări științifice.

Cuvinte-cheie: securitate națională, migrație, politici de securitate, securitate internațională, migrație ilegală, amenințare, vulnerabilitate, reforma sectorului de securitate, migrație internațională, migranți ilegali, politici de migrație.

Domeniul de studiu: drept.

Descrierea situației în domeniu și identificarea problemelor de cercetare. Această teză își propune să explice procesul de securizare a politicilor de migrație din perspectiva asigurării securității naționale a statelor, în conformitate cu reglementările internaționale ale drepturilor omului, drepturilor refugiaților și, nu în cele din urmă, drepturilor migranților.

Scopul și obiectivele tezei. Scopul tezei de doctor constă în determinarea unor priorități de consolidare a sectorului național de securitate al Republicii Moldova, din perspectiva reconceptualizării unor elemente teoretice ce rezultă din reglementările juridice internaționale privind fenomenul migrației și consecințele acestuia asupra securității naționale a statelor.

Asigurarea scopului propus presupune realizarea următoarelor **obiective:** a reliefa aspectele teoretico-metodologice de abordare a securității naționale din perspectiva diverselor demersuri teoretice: realist, liberal, constructivist și al Școlii de la Copenhaga; a cerceta cadrul normativ și instituțional de asigurare a securității naționale din perspectiva reglementărilor juridice privind fenomenul migrației la nivelul statelor dezvoltate.

Noutatea și originalitatea științifică constă în încercarea de a aborda conceptul de securitate națională a statelor (cu unele referiri și pentru Strategia de securitate națională a Republicii Moldova) prin prisma principalelor amenințări și vulnerabilități legate de fenomenul migrației, care se perpetuează de peste 30 de ani și care trebuie analizate strategic: din perspectiva declinului natalității, lipsei forței de muncă calificate etc.

Problema științifică importantă soluționată în domeniul științelor politice și studiilor de securitate constă în identificarea unor abordări și priorități de activitate ale statului, menite să contribuie la asigurarea securității naționale în contextul noilor realități impuse de mobilitatea socială, schimbarea mentalităților prin accesul nelimitat la informație, declinul demografic și destructurarea crimei organizate transnaționale legată de circuitele migraționale ilegale.

Semnificația teoretică. Semnificația teoretică a lucrării constă în încercarea de a aborda edificarea și consolidarea noțiunilor fundamentale ale constituirii strategiilor de securitate națională, raportate la fenomenul migrației prin prisma principiilor Școlii de la Copenhaga. Din această perspectivă, migrația trebuie să devină unul dintre obiectivele strategiilor de securitate ale statelor și trebuie expusă într-un discurs politico-juridic clar, pe următoarele segmente: riscurile social-culturale ale migrației, riscurile economice, riscurile social-juridice, cu accent pe latura penală.

Valoarea aplicativă. În aspect aplicativ, abordarea teoretico-metodologică propusă și rezultatele obținute pot fi utilizate de către factorii de decizie în procesul de evaluare a principalelor amenințări, riscuri și vulnerabilități la adresa securității naționale a Republicii Moldova. Rezultatele obținute ar putea servi în calitate de suport teoretic pentru cursurile universitare „Teoria și practica securității”, „Politici publice”, „Integrarea europeană”.

ANNOTATION

TICU Ioan, "Legal regulations regarding the phenomenon of migration and its consequences on the security of states", PhD thesis, Chisinau 2023

Thesis structure: consists of: annotations (in three languages), list of abbreviations, introduction, 3 chapters, general conclusions and recommendations, bibliography of 408 titles, 176 pages of basic text, statement of responsibility, author's CV. The results obtained were published in 12 scientific papers.

Keywords: national security, migration, security policies, international security, illegal migration, threat, vulnerability, security sector reform, international migration, illegal migrants, migration policies.

Field of study: law.

Description of the situation in the field and identification of research problems. This thesis aims to explain the process of securing migration policies from the perspective of ensuring the national security of states in accordance with international human rights regulations, the rights of refugees and, last but not least, the rights of migrants.

The relevance of the topic is determined primarily by the fact that the state actor needs sufficient institutional and political authority to outline the results of anti-migration policy or secure the effects of migration. Second, the public must be receptive and allow state actors to legitimize the measures against the threat posed and allow security policy to address the issue of migration in accordance with international regulations and respect for human rights.

The purpose and objectives of the thesis. The purpose of the doctoral thesis is to determine priorities for consolidating the national security sector of the Republic of Moldova from the perspective of reconceptualizing some theoretical elements resulting from international legal regulations on migration and its consequences on national security.

Objectives: to highlight the theoretical and methodological aspects of approaching national security from the perspective of various theoretical approaches: realistic, liberal, constructivist and the Copenhagen School; to research the normative and institutional framework for ensuring national security from the perspective of legal regulations on the phenomenon of migration in developed countries.

The scientific novelty and originality consists in the attempt to approach the concept of national security of the states (with some references also for the National Security Strategy of the Republic of Moldova) through the main threats and vulnerabilities related to migration, which has been perpetuated for over 30 years. which must be analyzed strategically: from the perspective of the decline in the birth rate, the lack of skilled labor, etc.

The important scientific problem solved in the field of political science and security studies consists in identifying approaches and priorities of state activity meant to contribute to ensuring national security in the context of new realities imposed by social mobility, changing mentalities through unlimited access to information, demographic decline, and the deconstruction of transnational organized crime related to illegal migration routes.

Theoretical significance. The theoretical significance of the paper lies in the attempt to address the construction and consolidation of the fundamental notions of the establishment of National Security Strategies related to the phenomenon of migration in the light of the principles of the Copenhagen School.

Application value. In terms of application, the proposed theoretical and methodological approach and the results obtained can be used by decision makers in the process of assessing the main threats, risks and vulnerabilities to the national security of the Republic of Moldova.

АННОТАЦИЯ

ТИКУ Иоан, «Правовое регулирование феномена миграции и ее последствий для безопасности государств», кандидатская диссертация, Кишинев 2023 г.

Структура диссертации: состоит из: аннотации (на трех языках), списка сокращений, введения, 3 глав, общих выводов и рекомендаций, библиографии из 408 наименований, 176 страниц основного текста, сведений об ответственности, резюме автора. Полученные результаты опубликованы в 12 научных статьях.

Ключевые слова: национальная безопасность, миграция, политика безопасности, международная безопасность, нелегальная миграция, угроза, уязвимость, реформа сектора безопасности, международная миграция, нелегальные мигранты, миграционная политика.

Область обучения: право.

Описание ситуации и выявление проблем исследования. Этот тезис направлен на объяснение процесса обеспечения миграционной политики с точки зрения обеспечения национальной безопасности государств в соответствии с международными нормами в области прав человека, прав беженцев и, наконец, не в последнюю очередь прав мигрантов.

Актуальность темы определяется, прежде всего, тем фактом, что государственному субъекту необходим достаточный институциональный и политический авторитет, чтобы наметить результаты антимиграционной политики или закрепить последствия миграции. Во-вторых, общественность должна быть восприимчивой и позволять государственным субъектам узаконить меры против создаваемой.

Цель и задачи работы. Целью докторской диссертации является определение приоритетов для консолидации сектора национальной безопасности Республики Молдова с точки зрения переосмысления некоторых теоретических элементов, вытекающих из международно-правовых положений о миграции и ее последствий для национальной безопасности.

Научная новизна и оригинальность заключается в попытке приблизиться к концепции национальной безопасности государств (с некоторыми ссылками также на Стратегию национальной безопасности Республики Молдова) через основные угрозы и уязвимости, связанные с миграцией, которая существует уже более 30 лет. который необходимо проанализировать стратегически: с точки зрения снижения рождаемости, нехватки квалифицированной рабочей силы и т. д.

Важная научная проблема, решаемая в области политических наук и исследований в области безопасности, заключается в определении подходов и приоритетов государственной деятельности, призванных содействовать обеспечению национальной безопасности в контексте новых реалий, обусловленных социальной мобильностью, изменению мышления посредством неограниченного доступа к информации, демографическому спаду, и деконструкция транснациональной организованной преступности, связанной с незаконными миграционными путями.

Теоретическое значение. Теоретическая значимость этого документа заключается в попытках рассмотреть вопрос о построении и закреплении основополагающих представлений о разработке стратегий национальной безопасности, связанных с феноменом миграции, в свете принципов копенгагенской школы.

Значение приложения. С точки зрения применения предлагаемый теоретико-методологический подход и полученные результаты могут быть использованы лицами, принимающими решения, в процессе оценки основных угроз, рисков и уязвимостей для национальной безопасности Республики Молдова и при разработке эффективной политики противодействия им.

TICU IOAN

**REGLEMENTĂRI JURIDICE PRIVIND FENOMENUL MIGRAȚIEI ȘI
CONSECINȚELE ACESTUIA ASUPRA SECURITĂȚII STATELOR**

Specialitatea științifică: 552.08. DREPT INTERNAȚIONAL ȘI EUROPEAN PUBLIC

Rezumatul tezei de doctor în drept

Aprobat spre tipar: 21.09. 2023

Formatul hârtiei 60x84 1/16

Hârtie ofset. Tipar ofset.

Tiraj 30 ex.

Coli de tipar: 1,7

Comanda nr. 22

© Ticu Ioan, 2023

Editura
"Tipografia" Pulsul Pieței",
Chișinău, str. Gh. Iablocikin, 5